

zavest miru in sigurnosti. In posledica te politike: zveze med balkanskimi narodi, in velik nemir med njimi, četudi se sedanja Evropa pri sami misli na novo vojno zgrozi in če tudi je Balkan preveč osiromašen, da bi mogel začeti vojno. Vse to kajpada tvori ozbiljno nevarnost za mir Evrope.»

Pogodba s Francijo — mogočno jamstvo za mir.

Sredi med te prilike, katere je tako dobro označil angleški politikar Ramsay Macdonald, je udarila francosko-jugoslovanska pogodba. Ni udarila razburjevalno, marveč pomirjevalno. Vsa evropska javnost, ako izvzamemo fašistovsko Italijo, smatra to pogodbo kot mogočno jamstvo miru na Balkanu in v srednji Evropi. Znani francoski list »Petit Parisien« je po podpisu te pogodbe izrazil svoje mnenje, da je ta pogodba delo za evropski mir. Razmerje med Beogradom in Rimom ni sicer dobro, toda Francija kot zaveznica Jugoslavije bo storila vse, da se ti odnošaji izgledajo. Ni pa dovoljno posredovanje samo v Beogradu, potrebno je posredovati tudi v Rimu, da se odpravi napetost med Jugoslavijo in Italijo. Briand je že rekel, da je francosko-jugoslovanska antanta (zveza) kal novega Locarna in tak Locarno bi napravil konec vsem sporom, ki bi mogli nastati v vzhodni Evropi. Z besedo Locarno se kratko zaznamuje pogodba, sklenjena med nemško, belgijsko, angleško, francosko, italijansko, poljsko in čehoslovaško vlado 16. oktobra 1925 v švicarskem mestu Locarnu. Ta pogodba, sestavljena popolnoma v duhu in po pravilih Društva narodov v Ženevi, zajamčuje Franciji in Belgiji tiste državne meje, ki jih je določila versailleška mirovna pogodba 28. junija 1919, za morebitne spore pa, ki bi nastali med Nemčijo, Belgijo in Francijo, določa razsodišče in razsodiščno postopanje. V Locarnu je bila tudi sklenjena razsodiščna pogodba med Nemčijo in Poljsko ter med Nemčijo in Čehoslovaško. V uvodu locarnske pogodbe izjavljajo navedne države svoje trdno prepričanje, da bode sklenjena pogodba v veliki meri pripomogla k temu, da se bo napetost med narodi zmanjšala, da se bo rešitev mnogih političnih in gospodarskih problemov (vprašanj) v smislu interesov in čustev narodov olajšala, da se bosta mir in sigurnost v Evropi okrepila ter tako na učinkovit način v členu 8 pravil Društva narodov predvideno razoroženje pospešilo.

Balkanski Locarno.

Takšen Locarno želita Francija in Jugoslavija po izjavah svojih zunanjih ministrov Brianda in Marinkoviča tudi za vzhodno Evropo in zlasti za Balkan. Dr. Marinkovič je pred odhodom iz Pariza izjavil, da je Jugoslavija pripravljena, da sklene tudi z drugimi balkanskimi državami pogodbo o prijateljstvu, in sicer pod pogojem, da bodo te pogodbe prešinjene z ženevskim duhom; Jugoslavija noče podpisati nobene druge pogodbe, kakor samo takšno, ki ima defenzivni (obrambni) značaj. Briand pa je v svojem poročilu pred odborom za zunanje zadeve v francoskem parlamentu 15. novembra izjavil, da sklenjena pogodba ni naperjena proti nobeni tretji državi, marveč da spada med tiste pogodbe, ki so bile sklenjene v okviru in duhu Društva narodov. Briand je posebno poudarjal, da je francosko-jugoslovanska pogodba pogodba odprta za druge podpise.

— Sedaj mi pride na pamet. Zadnjo noč je zopet prišel in mi razkril srce. Stal je v vrtincu in od tam kričal svojo nesrečo. Srce mu je plamenelo na čelu . . . Prišel je tudi Overton, prišel je in začela sta se loviti. In ta mali, rumeni vrag je premagal Overtona! . . .

Teta Betsy je pozorno poslušala.

— Mutsuhito Dsain je šel v vrtincu dalje. Videla sem njegovo pot. Bičal je morje. Strašen je bil. Overton je na tleh ležal, potem pa je vstal in začel rasti. Višje je raste, ko stolp, a je le rastel, rastel, dokler ni segel do oblakov in Mutsuhito Dsain je jezno segel za njim . . .

Borba duš, — je kimala teta Betsy. — In?

— Daleč, na robu obzorja se je dvignil tudi Mutsuhito Dsain. Rumen gigant. Iz dlani so mu švigale strele . . . Obraz je bil grozen! Roko je iztegnil nad morjem. Srašno je bilo, kako sta se borila rumeni in beli orjak . . . Kaj pomeni to?

— Imaš fine živce — se je zamislila teta — in občutiš bodočnost . . . Zelo me skrbi.

Brinkley je vstopil z Overtonom.

— Čestitaj svojemu zaročencu, — je rekel hčeri z bleščečim obrazom. — Problem sva rešila!

Alice je srečna pustila poljubiti čelo.

— Priprava je tudi v delu, — je pripovedoval profesor Brinkley. — Čez en teden lahko že več poveva. Overton je prevrnil zakon razteznosti plinov! Ali vesta, kaj to pomeni! Bojna napoved znanosti.

— In militarizmu! — se je priklonil Overton.

Brinkley je naglo kimal.

— V slučaju vojne imamo v rokah najstrašnejše orožje! — mu je gorelo oko. — Ameriko lahko obranimo tudi proti vsem svetovnim velesilam . . .

— Bog ne daj, da bi do tega prišlo! — se je v skrbi zmračilo čelo tete Betsy. — Nismo morilec . . .

— Ako je potrebno, da! — se je smejal Overton.

Teta Betsy ga je postrani pogledala.

— Verujem — je rekla mrko. — Samo da tudi drugi narodi znajo misliti. Kajne, Japonska je največji naš tekmeč? No tudi ona ima pamet na pravem mestu . . .

Overton se je stresel. Odgovoriti je hotel, a teta Betsy je z mrzlim, uslužnim smehom odklonila njegovo pripombo.

— Kar se tega tiče — je razmišljal profesor Brinkley — tudi tam je nekdo, moj Mutsuhito Dsain . . . Često mi-

Francija želi, da bi se že sedaj tudi drugi narodi udeležili ter da bi tako pogodba v onem delu Evrope, za kojega velja, ustvarila razmere, slične onim, ki jih je ustvarila v drugih delih locarnska pogodba.

Prijateljstvo z Italijo.

Francosko-jugoslovanska pogodba o prijateljstvu je torej odprta tudi za Italijo, Bolgarijo, Grško itd. Naša država je z Italijo sklenila pogodbo prijateljstva že v januarju leta 1924. Prijateljstvo je bilo sklenjeno ter v Rimu slovesno podpisano, v dejanskem življenju pa se ni moglo razviti med obema državama. Razlog je v tem, ker je prijateljstvo zveza dveh, in ako na eni strani ni prijateljskega udeleževanja, ni prijateljske zveze. Povodom 5. obletnice fašistovskega pohoda v Rim je državni podtajnik Grandi imel v Milanu govor, v katerem je med drugim rekel: »Italija ne veruje več v prijateljstvo nobenega.« Ako fašistovska Italija ne veruje v prijateljstvo nobenega naroda, s tem obenem izpričuje, da nobenega prijatelja nima. Temu pa je kriva sebična in nasilna fašistovska politika. Francija in Jugoslavija bi Italiji radi pripravili prave prijatelje. Zato je pariško pogodbo o prijateljstvu odprta tudi za Italijo. Italija pa mora znati, da je predpogoj za pravo prijateljstvo z našo državo pravično in kulturno postopanje s Slovenci in Hrvati v Italiji. Zatiranje naših bratov mora prenehati, zanjati se jim mora narodni obstoj, politična svoboda ter možnost kulturnega in gospodarskega razvoja in napredka.

Da bomo nasprotnike poznali.

Kmetsko-demokratska oheet.

Pa so se končno le našli bratci med seboj: radičevci in demokrati. Sklenili so divji zakon in morala je biti oheet. Celo noč do jutra sta pila, pela in se poljubovala Radič in Pribičević. Zjutraj sta pa bila tako ginjena, da sta si imeni zamenjala! Radič je zdaj Svetozar in Pribičević je Stipica. Bilo srečno!

Centralisti za avtonomijo!

Tako se kolo časa vrti in z njim se vrtijo naši centralisti, ki so vsled jeze, da jih Srbi ne marajo več zaradi njihove hinavske politike, postali čez noč — avtonomisti. Do zdaj smo mi branili avtonomijo in se borili zanjo, pa so rekli ti centralisti, da se bijemo proti vetru! Kaj bodo pa zdaj oni delali? Zdaj je pa avtonomija na varnem, saj jo čuva sam Žerjav! V začetku se bo že težko navaditi, biti avtonomist, pa temu treba se privaditi . . .

Drugovrstni državljani . . .

Dolgo časa smo bili vsi od SLS protidržavni elementi, res drugovrstni državljani. Zdaj, ko je SLS v vladi, pa vpijejo demokrati, da so drugovrstni državljani. Pa menda že vendar niso postali — protidržavni elementi?! Če bo šlo tako naprej, bomo morali ustanoviti še klerikalno Orjuno! Joj, brate, kam si zašo . . .

Urek je bil najbolj pameten . . .

Sicer so nekateri trdili, da je Urek bil nekoč proglaščen za bolnega na umu, kar se je zgodilo pri celjskem sodišču, vendar moramo reči, da je izmed radičevcev in demokratov še najbolj pameten. On je namreč že naprej vedel, da bosta Radič-Pribičević skup prišla in da bo vseeno, radičevci ali demokrati, zato je on v Ljubljani bil radičevski oblastni poslanec, v Beogradu pa je demokratski. Tako

slim na njega in me nekaj tako vznemirja. Ako bi z ogromnim znanjem in zmoglostjo stopil v službo militarizma . . . Ta boj bi bil strašno! Rumena pošast . . .

Overton je zamahnil in se vsedel poleg svoje neveste. — Plinski regulator je že gotov, — je rekel zadovoljno.

— Kaj me briga? — je šepetala Alice. — Ljubim te.

XIII.

— Kako čudna je mizica! — se je čudilo dekle. — Pa ni moja, — jo je gledal Mutsuhito Dsain. — To je fulminoid . . .

— Tisti znani stroj?

— Strelomet, — je prikimal znanstvenik.

Dekle se je s strahom bližalo.

— Kdaj si ga delal?

— Ponoči sem ga sestavil. V tovarni je bil izgotovljen po mojih načrtih. Včeraj zvečer so pripeljali posamezne dele . . .

— Hu! — se je strašilo dekle. — Gospod, ti niti spali nisi . . .

Skozi bombažovo zaveso je prisijal solnčni žarek. Zumački. Ko da tekajo na ropotajočem bobnu. Mutsuhito Dsain je utrujeno delal dalje.

— Vleži se, — ga je prosila deklica.

— Ne moti me, — jo je pogledal brez jeze. — Raje pomagam.

— Dekle se je razveselilo odliki.

— Kaj ukazuje moj gospod?

— Daj sem tisti elektroskop, — je kazal na pripravo.

— Kovinast drog, napeljan v zaprt prostor, na katerega je pritrjena na zunanem koncu kovinasta kroglica, na notranjem pa lahek kovinast kazalec, ki se je sukal krog vodoravne osi.

— Zakaj je to?

— Služi za spoznanje električnosti teles.

— En konec kazalca je nekoliko težji, ta torej sam od sebe obstoji na ničlo . . . Dekle ga je otrplo gledalo.

— In ono? — je strmela.

— To je le navadna priprava za merjenje — se je smejal znanstvenik. — Mehanizem je v stroju samem.

— In strela?

ima novi politični zakonski par že iz poprejšnje dobe svojega najbrihtnejšega družinskega člana.

Resna beseda . . .

Radičevci so začeli govoriti resno besedo. Kaj so govorili do zdaj? Neresno. In kaka je ta njihova prva resna beseda? Hočejo, da kmet poklekne pred Pribičevića, kot je to storil Radič, in da poljubi bič, ki ga je tepel, kot ga je poljubil Radič. Na to besedo dobijo radičevci pa dejansko resno besedo že pri občinskih volitvah!

Nasprotniki in občinske volitve.

Rekli smo, da bodo naši nasprotniki občinske volitve zlorabili za svojo politično moč. Pa jih res! In še zelo! Pred volitvami govorijo le samo o gospodarstvu, po volitvah pa o — SDS.

Socijalisti izpovedujejo svoje brezverstvo.

V lističu »Del. politika« z 19. t. m. pišejo socijalisti o svojem stališču do vere takole: »Načelno zavračamo vsako dogmatično verstvo kot studenec duševnega suženjstva . . .« In na drugem mestu: »Hinavci smo, ako ne priznamo prave barve in ne zapišemo brezverstva na naše zastave!« Zato zahtevajo, da se smatra katoliška Cerkev kot navadno društvo, da so duhovniki to, kar predsedniki vsakega društva, da je vzgoja v šoli popolnoma brez pouka o veri. Konečno še izdaja poziv: »Napadimo ekonomski temelj, na katerem stoji današnja razredna država z vsemi svojimi cerkvami, verami in duhovništvom vred!« — Ali naj slovenski delavci res pripomorejo židovsko-marksistični mednarodni socialni demokraciji, da bi ta svoj načrt tudi izvršila? Zdaj, ko se bije boj za Maribor, glavno mesto naše mariborske oblasti, je treba, da pošteni delavci izvejo to resnico, da ne bodo nasadali socijalističnim limancam!

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Narodna skupščina in pogodba s Francijo. Celotna narodna skupščina, ki se je preteklo soboto zopet sestala, je navdušeno pozdravljala pogodbo s Francijo, ki jo je sklenila sedanja vlada po zunanem ministru dr. Marinkoviču.

Kralj pri seji vlade. Prvič se je zgodilo v naši državi, da je kralj civilno oblečen prišel na sejo vlade, ravno pri tej vladi. To se smatra kot posebno zaupanje našega kralja do vlade.

Državni proračun pripravljen. Finančni minister je pripravil državni proračun, ki obsega 11.593 milijonov dinarjev. Je to osnutek, ki ga bo sedaj še finančni odbor pred delal in potem šele pride pred narodno skupščino. Je pa to prvi proračun, ki sloni na pravi podlagi in ni kar iz zraka vzet, kot so bili dosedanj. Vodita ga sledeča načela: Računati je z dejanskimi številkami, in ne le približno. — Razne velike naprave, ki trajajo za desetletja, kakor regulacije, ceste, železnice, naj se izvršijo z dolgoletnimi posojili. Vsa državna podjetja se morajo upravljati gospodarsko in se mora vsak brezsmiselni upravni aparat odpraviti. Čim več poslov se prenese na samouprave, katerim se letos nakaže iz davčnih sredstev 173 milijonov dinarjev. Varčevanje v državni upravi se mora izvesti do skrajnosti.

Zakon za izjednačenje davkov pripravljen. Nasprotniki vlade so zagnali silen krik, ko so izvedeli, da naša vlada pripravlja zakonski načrt za izjednačenje davkov. Takoj so stuhali en svoj načrt, ki bi pa naj protežiral Hrvatsko pred Slovenijo, kar bi zopet ne bilo izjednačenje. Seveda ga je vladna večina zavrnila, ker je imela že boljše ga pri rokah. In v soboto ga je finančni minister že predložil. Skupščina, tudi opozicija, je predlogu finančnega ministra predložila najnost. Torej je končno morala priti vlada v kateri je SLS, da se je šlo na delo za izjednačenje davkov. Nasprotniki SLS bodo zdaj doma utihnil, pač pa bodo pri Srbih hujskali, naj bi osnutka ne sprejeli.

— Tam je, — je kazal Mutsuhito Dsain na zračno morje. — Snov v prostoru dobi vsled električne privlačnosti gotovo napetost in . . .

Preko verande je potegnil južni vetrič in je tiho zganil dve mali stekleni palčici eolske barve. Daljna godba. Ko da iz daljave doni odmevajoča melodija kakega potopljenega sveta . . . od onstran morja . . . Na Mutsuhito Dsainovih ustih je vztrepetal vzdih.

— In kaj je ono? — je vprašalo dekle, da bi odvrnilo bolj svojega ljubljena.

— Kondenzatorji fulminoidov — je mrmral Mutsuhito Dsain.

— Čemu so?

— Napolnim jih s tokom, — je nagubal čelo. — Ne moti me . . .

Dekle je tiho stopilo nazaj, da bi odšlo, znanstveniku pa se je zasmililo in ji je kimal, da ostané.

— Zvonček, kaj se ti je sanjalo?

— V »Donko — Čiji«, v čajarni »Krstiča« sem bila s teboj, v hladni senci sva sedela, pad gostoljubni drevesi je bilo jezerce in poslušala sva žabje regljanje — »kvak, kvak« . . .

— Lepo je moralo biti . . .

V mehanizmu je pregledoval vijugasti solenoid. Železno seme, ki v notranjosti solenoida po zakonu magnetne indukcije poveča magnetični tok. Donko-Čaja . . . žabje kvakanje . . . Dekletce je z veseljem obrazom govorilo:

Mesto se je odelo v sivo meglo, obal pa se je videla iz daljave. Na vodi so se zibale točke, velike ladje in plavajoče džumke . . . Gledala sem te, o gospod in sreča se je svetlikala na mojem obrazu. Nad Nagasakom se je prikazala velikanska bela zastava, v sredini rdeč krog, proti nebu leteči grb države »Vzhajajočega solnca« . . .

Vzela je malo pipo. Cev je bila tanka, srebrna, na koncu majhen pokrovček. Ali smem? Med konce dveh prstov je prijala ko svilo tanek tobak, užgala ga je, parkrat potegnila, prikaže se srebrni krog dima in uživanja je konec. Kopp . . . kopp . . . kopp . . . S tremi majhnimi, hitrimi gibi je iztresla iz pipe pepel in je uprla mandljeve, radovedne oči na razmišljajočega gospoda.

Mrzli Mutsuhito Dsainov obraz se je razjasnil.

— Gotov sem!

(Dalje prihodnjč.)